

**Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta**

Výběr soudců Ústavního soudu České republiky

Studentská vědecká a odborná činnost
Kategorie: magisterské studium

estné prohlášení a souhlas s publikací práce

Prohlašuji, že jsem práci předkládanou do VII. ročníku Studentské vědecké a odborné společnosti (SVO) vypracoval samostatně za použití literatury a zdrojů v ní uvedených. Dále prohlašuji, že práce nebyla ani jako celek, ani z podstatné části dříve publikována, obhájena jako součást bakalářské, diplomové, rigorózní nebo jiné studentské kvalifikační práce a nebyla předložena do předchozích ročníků SVO a jiné soutěže.

Souhlasím s užitím této práce rozšiřováním, rozmnožováním a sdělováním ve veřejnosti v neomezeném rozsahu pro účely publikace a prezentace PF UK, včetně užití třetími osobami.

V Praze dne 15. dubna 2014

.....

Michal Štáha

Obsah:

1. Úvod	4
2. Teoretická část	5
2.1 Modely výběru soudců	
2.1.1 Nezávislá jmenovací pravomoc	
2.1.2 Sdílená jmenovací pravomoc	6
2.1.3 Volba	6
2.1.4 Kooptace	7
2.2 Právní zakotvení výběru soudců v ČR	7
3. Praktická část	9
3.1 Role prezidenta	
3.1.1 Výběr kandidátů	9
3.1.2 Jmenování soudců	10
3.2 Role Parlamentu	
3.2.1 Slyšení výborů	12
3.2.2 Senátorské kluby	13
3.2.3 Plénum	13
3.3 Profil kandidáta	
3.3.1 Profesní minulost	16
3.3.2 Politická afilace	18
3.3.2 Sociální zakotvení	19
4. Závěr	20
5. Použitá literatura a další zdroje	22

„Očekávám, že ti soudci, kteří budou navrženi levicovým prezidentem a schváleni levicovým Senátem, budou poskytnout další argumenty, které budeme namítat“¹

Jeroným Tejc
předseda poslaneckého klubu ČSSD

¹ T24. *Církevní restituce porušují dva články Listiny, tvrdí ČSSD*. 3. 2. 2013. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/213602-cirkevni-restituce-porusuji-dva-clanky-listiny-tvrdi-cssd/>.

1. Úvod

Ústavní soud je soudním orgánem pověřeným ochranou ústavnosti České republiky. Za touto líbivou, ale ne úplně jasnou formulací se však skrývají lidé. Osoby, které jsou považovány za experty ve svých oblastech práva, jsou ale i obyčejnými lidmi s každodenními starostmi a touhami. A k veškerým těmto faktorům musí jmenující prezident nebo hlasující senátor přihlídnout, protože tyto lidé budou následující dekádu Ústavním soudem. Vedle toho samozřejmě stojí zájmy jiných aktérů, kteří by do obsazení soudu rádi promítali své názory a zájmy. Na jedné straně to mohou být zástupci obanského sektoru, kteří reprezentují zájmy různých sociálních skupin, o jejichž případech se v budoucnu může rozhodovat. Dále tu jsou skupiny profesní, které naopak hledají kandidáta, který by s nimi sdílel podobné zkušenosti a názory. Těto skupinou, která nicméně skutečně má přímý vliv na jmenovací proces, jsou politické strany zastoupené v Senátu. Větší šance úspěchu s návrhy na zrušení právního předpisu, které iniciovala vláda v opozici k senátu v minulosti, může zvrátit leckterou situaci v jejich prospěch. Naopak v minulosti se hledat posílení množství sympatizujících soudců před svým volebním debaklem. G. Roellecke zde dokonce mluví o snaze politických stran si v Ústavním soudu zajistit *vrchné paladiny*.²

Ústavní soud je jedním z nevyznamnějších hráčů, který může svým rozhodnutím přímou ovlivovat politický život země i vývoj společnosti, proto hodnotová vyváženost soudu, přestože je s oblibou deklarována, není úplně cílem ústavního jmenovacího procesu. Kritici *judicializace politiky* nebo naopak *politizace soudnictví* velmi hlasitě proti těmto fenoménům vystupují, ale neméně aktivně se sami snaží dosadit do soudu své favority. Cílem této práce je mimo jiné se pokusit nalézt odpověď na otázku, zda těto komora parlamentu, jak je Ústavní soud někdy také pejorativně nazýván, je obsazována způsobem, který by se odvíjel od pojetí komory zákonodárního sboru.

Při komparaci chování aktérů tohoto procesu můžeme narazit na jeden ze základních problémů v neustáleném určení časových období soudu. Můžeme tak mluvit o Havlově, Klausově nebo Zemanově Ústavním soudu podle prezidenta, kteří dané soudce Parlamentu navrhli. Dále existuje dělení na soud Kessler v, Holek v, Rychetského I. a II. soud, tedy dělení podle předsedů soudu. Nepovažují nicméně pojmenování období soudu po jeho předsedech za nejvhodnější, nebo oproti Spojeným státům, kde se tato tradice vyvinula, předseda soudu nemá v České republice tak velkou pravomoc jako jeho americký protějšek a existence senátu vede k posílení pozice českého prezidenta oproti předsedovi soudu. Jedná se mimo jiné o de facto pravomoc ovlivovat složení senátu, pokud prezident dodržuje určité postupy. Vzhledem k tomu, že práce se v současnosti jmenovacím procesu, kde prezident je významnějším aktérem než předseda, bude v práci pracováno s označením jednotlivých konstelací soudu podle jmenujících prezidentů.

Práce je členěna do tří okruhů, kde skrze komparatisticko-teoretický úvod bych rád tena se seznámil se zahraniční úpravou jmenování soudců, abych se následně v nově úskalím úpravy tohoto procesu v prostředí České republiky. V druhé části práce se zaměříme na historickou praxi prezidenta a komor Parlamentu participujících na jmenovacím procesu. V této části budu pracovat vedle veřejně dostupných zdrojů i se zkušenostmi přímých aktérů tohoto procesu. V závěru práce je shrnutí výstupu předchozích částí a možná doporučení, jakým způsobem by zákonodárce mohl postupovat, aby zefektivnil proces výběru. Přestože zhodnocení politických vazeb samotného rozhodování nebo historický vývoj na českém území by bylo v kontextu tématu práce vhodné obsáhnout, není bohužel možné tyto oblasti postihnout v tomto rozsahu. Proto úkon přenechávám jiným.³

² ROELLECKE. *Das Ansehen des Bundesverfassungsgerichts und die Verfassung*.

³ Např. CHMEL, Jan. *Politika na Ústavním soudu* ?

2. Teoretická část

Tato část je rozdělena do dvou podkapitol, které obsahují základní úvod do problematiky výbory ústavních soudců. Jedná se především o možnost srovnání se zahraničními podobnými výbory ústavních soudců. Přestože proces výbory ústavních soudců ušel českému zákonodárci z větší části zetele, budou zde představeny alespoň základní normy regulace.

2.1 Modely výbory ústavních soudců

Ústavní právo lze chápat jako právo, které je v nejužším kontaktu s politikou. Jedná se o odvětví práva, které bezprostředně staví překážky proti totálnímu uchopení moci jednou skupinou a jeho alternace znamená souasně změnu pravidel politické hry. Na evropském kontinentu převládla zcela dominovala doktrína neomezené svrchovanosti lidu, kdy dokonce soudci mohli být trestně stíháni za porušení ústavnosti,⁴ nicméně hrůzy 2. světové války vedly postupně k rozvoji liberálních demokracií a souvisejícího ústavního soudnictví. V padesátých letech se v Evropě postupně začaly objevovat soudy, které byly oddělené od běžného soudnictví a měly v kompetenci ochranu ústavně garantovaných práv občanů. Vedle kariérního soudnictví tak začaly vznikat soudy obsazované politickými elitami. Soudcům však nebyla dána garance nezávislosti v podobě definitivy, nebo politici se obávali, že by z toho mohla vzejít „nezodpovědnost, vedoucí k naroubování osobních názorů na ústavu.“⁵ Podle způsobu sestavování soudců můžeme rozlišovat modely sdíleného jmenování, nezávislého jmenování, volby, kooptace, virility nebo modely smíšené.

2.1.1 Nezávislá jmenovací pravomoc

Nezávislým je takový orgán, který se může bez ohledu na ostatní aktéry rozhodnout jmenovat určitou osobu do kolegia soudu. Jmenujícím může být jak kolegiální orgán, tak i orgán monokratický. Ve většině případů však je soud skládán tímto postupem v určitých časových intervalech a/nebo spolu s dalšími jmenujícími. Typickým je pro tento systém model francouzský, kdy podle článku 56 ústavy je devět jmenovaných členů *council constitutionnel* obnovených po čtyřech letech sledku separátních rozhodnutí prezidenta a obou předsedů komor Národního shromáždění. Po ústavní novele musí předsedové komor své nominace sice předkládat příslušnému výboru domácí komory ke zvážení, nicméně tato pravomoc i nadále zůstává osobně spjatá s osobou předsedy. „Zneřítect“ je ústavní rada virilistická, ke kterým se přidává každý prezident po skončení svého úřadu. Zajímavostí je také fakt, že na kandidáty nejsou kladeny profesní nároky, takže členem rady může být i osoba bez právnického vzdělání.⁶ Aby nemohlo dojít k dlouhodobému obsazení rady jen jednou politickou skupinou, jsou funkční období jednotlivých jmenujících odlišná, takže je i možné, že každý z aktérů bude jmenovat za svůj úřad jen jednoho člena rady.

Odlišný je model v Polsku, kde soudce *trybunalu konstytucyjnyho* jmenuje Sejm na návrh 50 poslanců nebo prezidia Sejmu.⁷ Tento model samozřejmě může vyvolat obavy, že se tribunál bude zabarvovat s ohledem na rozložení většiny v Sejmu, nicméně ke zvolení soudce je třeba absolutní většiny, tedy musí zpravidla získat i hlasy opozičních poslanců. Podobný model je i v Chorvatsku, kde nominace parlamentu navrhuje podle článku 125 chorvatské ústavy jeho ústavní právní výbor. Výbor musí na uprázdněné místo vyhlásit veřejné výběrové řízení a s uchazeči uspořádat pohovory.

⁴ VOLCANSEK, Mary L. Appointing judges the European way. str. 7.

⁵ GONZÁLEZ, José Julián Álvarez. *Another Look at "The Discretionary Constitution"*. str. 54.

⁶ BOYRON Sophie. *Principles of French law*. str. 156

⁷ POLSKO. 1. 5 Zákona o ústavním tribunálu. Dostupné z: <http://trybunal.gov.pl/en/about-the-tribunal/legal-basis/the-constitution-of-the-republic-of-poland/>.

Seznam zp sobilých osob následn p edloží plénu, které o každém navrženém kandidátovi samostatn hlasuje. Zvolen je kandidát s nadpolovi ním po tem hlas .⁸

2.1.2 Sdílená jmenovací pravomoc

Obecn nejrozší en jším modelem je model smíšený. V tomto p ípad se na jednotlivých kandidátech musí shodnout zpravidla dva akté i – typicky je to parlament a prezident. Cílem je najít kandidáty, kte í nejsou p íliš vyhran ní, a dodat jim legitimacy pom rným dílem od obou ú astník procesu. Jedná se o prvek systému brzd a protivah, kdy se politický spor mezi složkami moci m že projevit v nesouvisející oblasti jmenování soudc . Tak tomu bylo nap íklad v p ípad jmenování p edsedy Nejvyššího soudu USA Rehnquista, kdy Senát odmítl jeho návrh schválit do doby, než prezident umožní nahlédnout do materiál , které pro pot eby Reaganovy administrativy zpracovával.⁹ V tomto modelu m žeme vyd lit jednotlivé podskupiny podle díl ích odlišností.

Typickým p íkladem pro spole ný výb r prezidentem a schvalování Senátem mohou být Spojené státy, Ruská federace nebo eská republika. Navrhovatel kandidát m že být ale i více, jako je tomu nap íklad v Litv . Zde po t ech soudcích navrhuje Sejm prezident, p edseda Sejmu a p edseda Nejvyššího soudu. Soud se podobn jako ve Francii skládá z devíti soudc , kte í se obm ůjí po t etinách.

Opavný sm r má jmenovací proces na Slovensku nebo d íve i v SFR, kdy to byl parlament, kdo navrhoval prezidentovi kandidáty. Na jedno uprázdn né místo je navržen dvojnásobný po et osob, takže je prezidentovi ponechána diskrece si z užšího výb ru vybrat nejvhodn jší osobu. Slovenské Národní rad m že návrhy na kandidáty podávat kterýkoli poslanec, vláda, p edsedové nejvyššího a ústavního soudu, generální prokurátor a právnické zájmové nebo v decké organizace.¹⁰ N kte í auto i nicmén poukazují na up ednostn ní politiky oproti odbornosti v tomto modelu.¹¹

Do ur ité míry specialitou m že být jmenování soudc italským prezidentem. Tento model je za azován mezi nezávislé zp soby jmenování, protože prezidentovi náleží jak právo výb ru, tak i jmenování, nicmén podle l. 89 italské ústavy musí být prezidentovo rozhodnutí kontrasignováno p edsedou vlády. Vláda samotná sice nemá pravomoc prezidentovi zasahovat do výb ru soudc ani mu je navrhopvat, nicmén disponuje tak vetem ohledn výb ru. Z ist prezidentského kandidáta se tak stává spole ný kandidát exekutivy.

2.1.3 Volba

Za volbu m žeme považovat model, kdy je ze skupiny uchaze vybírán ob any nebo sborem volitel jeden soudce. Takovým modelem m že být potenciáln t eba model slovinský, kde prezident navrhuje soudce Národnímu shromážd ní. Ústava ve svém lánku 163 sice nestanoví, že by prezident byl povinen navrhnout více kandidát , ale tato možnost tu je.

P ímá volba soudc je praxí na státní úrovni americké federace. V tšina soudc je zde volena bu p ímou volbou, nebo cestou tzv. *missourského plánu*. P ímo volené soudy má 21 stát USA.¹²

⁸ CHORVATSKO. l. 6 z. o ústavním soudu.

⁹ RUTKUS, Denis Steven. Supreme Court Appointment Process. Str. 23-24.

¹⁰ SLOVENSKO. § 11 zákona . 38/1993 Národnej rady Slovenskej republiky o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky.

¹¹ SLÁDE EK, Vladimír. *Ústavní soudnictví*. Str. 27.

¹² American Judicature Society; Methods of Judicial Selection, 2012. Dostupné z: http://www.judicialselection.us/judicial_selection/methods/selection_of_judges.cfm.

Státy se liší v regulaci voleb a v tšina p ípouští možnost kandidovat za politickou stranu.¹³ Druhým modelem je missourský plán nebo také tzv. reten ní model, který je ve státech velmi rozšířený.¹⁴ Principem je výb r kandidáta odbornou komisí (asto advokátní komorou) a jeho navržení guvernérovi ke jmenování. P í nejbližších obecných volbách je pak volí m položena otázka, zda si p ejí setrvání soudce v ú adu až do konce mandátu.¹⁵ Reten ní volba je zpravidla užívána ve všech státech, kde je i volba p ímá pro p ípad, že zvolený soudce rezignuje nebo zem e a guvernér jeho místo doplní jiným kandidátem.

2.1.4 Kooptace

Velmi elegantním ešením je výb r soudc v Portugalsku, kde podle ústavy z roku 1976 volí jednokomorový parlament deset soudc , kte í následn kooptují další t i soudce. Poslanci se podepisují na nomina ní listiny, které obsahují po et jmen rovný po tu uvoln ných míst u soudu. Každý poslanec m že podepsat jen jednu listinu s omezením, že každá listina musí být opat ena alespo 25 podpisy a maximáln 50 podpisy. Poslanci mohou hlasovat jen pro jeden nomina ní arch a ke zvolení soudc je pot eba 3/5 v tšiny. Soudci zvolení parlamentem následn hlasují pro kteréhokolí kvalifikovaného právníka v zemi, tak aby zaplnili volná místa do po tu 13 hlas .¹⁶

2.2 Právní zakotvení výb ru soudc v R

Formální nároky kladené na kandidáty jsou taxativn vypo tené v l. 84 odst. 3 Ústavy, který stanoví podmínku bezúhonnosti, volitelnosti do Senátu, vysokoškolského právnického vzd lání a nejmén 10 let právní praxe. Hned toto ustanovení Ústavy m že budít ur itou nejistotu. Podmínky volitelnosti odkazují na l. 19 Ústavy, nicmén není dále rozpracován pojem bezúhonnost, kterou m žeme chápat dvojím zp sobem.¹⁷ Jednak se m že jednat o bezúhonnost formulovanou § 6 odst. 1 živnostenského zákona nebo bezúhonnost ve smyslu trestn právní. Vzhledem k tomu, že sou ástí materiál , které kandidát p edkládá Senátu, je výpis z rejst íku trest , máme tedy za to, že se jedná o trestn právní bezúhonnost. Podobn nejistým pojmem je i vysokoškolské právnické vzd lání, kdy univerzity nabízejí vedle magisterského studia i programy bakalá ské nebo naopak postgraduální. V praxi nicmén je tento problém odstran n podmínkou praxe, pro jejíž zahájení je zpravidla nutné absolvování magisterského programu.¹⁸

Nej ast ji je ale kritizován pojem *právníké povolání*. Tento termín je velmi vágní, na což poukazuje i Vladimír Sláde ek, kdy íká, že „*hodnocení napln ní požadavku praxe [tak] fakticky p ísluší prezidentovi a Senátu.*“¹⁹ Z praxe m žeme vid t, že za výkon právnického povolání je považována i íinnost v legislativních nebo zastupitelských sborech. Za omezení takto širokého okruhu potenciálních kandidát horoval Zden k Koudelka s cílem vytvo ení ideologicko-filosoficky reprezentativn jšího soudu, nebo p ílišné zastoupení politik na Ústavním soud podle n j vede k nep ípuštnému aktivismu soudu ve vztahu k obecné justici.²⁰ K profesionalizaci soudu by mohlo vést podmín ní výkonu funkce složením n které z odborných právních zkoušek nebo

¹³ American Judicature Society; Methods of Judicial Selection, 2014. Dostupné z: [http://www.judicialselection.us/judicial_selection/methods/selection_of_judges.cfm?state=.](http://www.judicialselection.us/judicial_selection/methods/selection_of_judges.cfm?state=)

¹⁴ Ibid.

¹⁵ Your Missouri Courts. Dostupné z: <http://www.courts.mo.gov/page.jsp?id=297>.

¹⁶ POLSKO. § 18 zákona o ústavním tribunálu.

¹⁷ HENDRYCH, Dušan a kol. Právnický slovník, Praha 2009

¹⁸ R. § 37 odst 1 písm. b zákona o advokacii, § 7 odst. 1 písm. b Notá ského ádu; § 60 odst. 3 zákona o soudech a soudcích.

¹⁹ SLÁDE EK, Vladimír, Vladimír MIKULE a Jind íška SYLLOVÁ. *Ústava eské republiky: komentá .* Str. 681.

²⁰ KOUDELKA, Zden k. Válka soud aneb d lba moci v soudnictví. Str. 73 – 74, pozn. pod árou . 10.

získání v dekové titulu.²¹ Za povšimnutí nicméně stojí, že by se okruh možných kandidátů poměrně výrazně snížil i o osoby jinak vhodné.

Uchazeo o pozici ústavního soudce musí mít dále dle zákona č. 451/1991Sb. negativní lustraci osvědčení. Osvědčení se spolu s dalšími dokumenty předkládá Senátu při posuzování poskytnutí souhlasu se jmenováním kandidáta. S postupnou generací obměnou nicméně toto ustanovení ztrácí na důležitosti.²²

Kandidát je jmenován prezidentem republiky se souhlasem Senátu. Prezident Senát požádá o schválení kandidáta v režimu čl. 62 Ústavy, tedy bez premiérové kontrasignace. Vzhledem k absenci speciální normy, Senát schvaluje nominaci prostou většinou hlasů, v extrémním případě tedy stačí, pokud se pro návrh vysloví 14 senátorů. Vzhledem ale k významu schůze, které se občas účastní i prezident republiky, je tato obava spíše akademická. Samotná úprava řízení o jmenování je poměrně skromná v rozsahu tří odstavců § 140 zákona o jednacím řádu Senátu. Praxí se stalo, že návrh je před zasedáním pléna organizačním výborem předkládán ústavnímu právnímu výboru jako garančnímu a výboru pro vzdělávání, vědu, kulturu, lidská práva a petice k posouzení. Senátu byla zákonem o Ústavním soudu stanovena²³ 60 denní lhůta, jejíž marné uplynutí má za následek fikci souhlasu. Tato úprava se také promítla do § 140 jednacího řádu Senátu. Proti stanovení této lhůty zákonem bez odkazu v Ústavě argumentuje část odborné veřejnosti, kdy tuto pojistku proti neinnosti Senátu na předkladatel Jan Filip považuje za nesymetrickou vzhledem k čl. 40 Ústavy.²⁴ Jan Kysela jde ještě dál a celou úpravu považuje za ústavně nekonformní.²⁵ Ústavní soud zatím v dikci ustanovení čl. 88 Ústavy vyloučil možný přezkum tohoto ustanovení, nicméně již se objevily k tomuto postoji kritické hlasy.²⁶ Kandidát je následně jmenován prezidentem, který si stále podržuje diskreci schválenou osobou nejmenovat. Funkce se kandidát ujímá složením slibu do rukou prezidenta.

Podle čl. 84 odst. 1 Ústavy je ústavní soud složen z patnácti soudců. V prováděcí legislativě pak najdeme i minimální hranici počtu soudců pro fungování soudu, čímž je 12 soudců.²⁷ Podle názoru²⁸ bylo toto ustanovení zákona vyerpáno složením slibu dvanáctého soudce 15. srpna 1993, nicméně pro rozpory mezi prezidentem a Senátem byl Ústavní soud v roce 2004 nucen projednávání své agendy přerušit pro nedostatek soudců. Počet soudců tehdy klesl pod 12, což mělo za následek nemožnost řádného plnění povinností soudu ve spojitosti s plenárními a kárnými řízeními. Ústavní soud se tehdy přiklonil k výkladu v analogii k situaci při ustavování soudu v roce 1993²⁹ a užil klauzuli o minimálním počtu soudců.

²¹ SLÁDEK, Vladimír, Vladimír MIKULE a Jindřiška SYLLOVÁ. *Ústava České republiky: komentář*. Str. 681.

²² Soudce Radovan Suchánek na předkladatel vzhledem k svému věku osvědčení již nepředkládal.

²³ R. § 6 odst. 2 Zákona č. 182/1993 Sb. o Ústavním soudu (dále jen ZÚS).

²⁴ FILIP, Jan, Vojtěch ŠIMÍK a Pavel HOLLÄNDER. *Zákon o Ústavním soudu: komentář*. Str. 33.

²⁵ KYSELA, Jan. *Senát Parlamentu České republiky v historickém a mezinárodním kontextu*. Str. 166.

²⁶ Disentní stanovisko Kateřiny Šimákové k Pl.ÚS 23/13; Srovnání s KYSELA, Jan a Zdeněk KÜHN. *Kreace ústavních soudů ze srovnávací perspektivy*. Str. 8 poznámka pod čarou 42.

²⁷ R. § 149 ZÚS.

²⁸ Srovnání s HOLLÄNDER, Pavel. *Personální práh státního orgánu*.

²⁹ Pl. ÚS 37/03 „Poklesem počtu soudců na jedenáct tak nastává právní analogická situace, jež nastala při zahájení historicky prvního Ústavního soudu po přijetí Ústavy České republiky (§ 149 zákona o Ústavním soudu). Takto po etně oslabené plénum Ústavního soudu nemůže plně uplatnit své kompetence (§ 144 odst. 2 zákona o Ústavním soudu). Rovněž jednání a rozhodování Ústavního soudu v plenárních včech při nedostatečném počtu soudců by ve svém důsledku bylo zajištěně zpochybňováno, by-li kvorum pro jednání pléna bylo při projednání jednotlivých věcí formálně naplněno.“

3. Praktická část

Kde mluví zákon, mají ústavníci volné ruce, nicméně pro větší efektivitu vznikají zvyky a praxe stran, kterými se do budoucna řídí. Typickým příkladem jsou Spojené státy, jejichž úpravu jsme převzali, a kde je celý proces dnes svázán desítkami politických konvencí a zvyků, které Otcové zakladatelé v žádném případě nepředpokládali. Sledováním tohoto vývoje je ale možné lépe určit, jakým způsobem se bude soud chovat a jak aktivního soudu chce prezident dosáhnout.

3.1 Role prezidenta

Podle Ústavy prezident republiky „jmenuje soudce Ústavního soudu,“ nicméně z praxe lze tuto pravomoc rozdělit do dvou částí. Prezident jednak vybírá vhodné kandidáty na soudce, navrhuje je Senátu a následně je se senátním souhlasem jmenuje. Vedle toho stojí další aktivity sekundární jako je shánění politické podpory mezi jednotlivými senátorskými kluby a poskytování administrativní pomoci pro kompletaci podkladů.

3.1.1 Výběr kandidátů

V otázce výběru je nutno zdůraznit téměř úplnou diskreci prezidenta při výběru soudce. Ve výběru je omezen jenom ustanovením Ústavy, které stanoví minima pro soudce Ústavního soudu, a politickou konstelací v Senátu. Prezident je prost povinnosti jakýchkoli konzultací ohledně výběru, a to jak s odbornou veřejností, tak i s politickými špičkami. Takové chování nicméně vede v Senátu často debaklům, které mají za následek úpadek prestiže prezidenta a alespoň dočasný antagonismus jeho vůči horní komoře Parlamentu. Mediální přítelka, která tuto epizodu provází, sice může mít pozitivní vliv na veřejnou debatu o potřebných kvalitách kandidátů, ale v obecné rovině má negativní dopad na důvěru občanů v ústavní orgány.

Způsob výběru soudce se prakticky u všech tří českých prezidentů lišil. V nově vzniklé české republice roku 1993 vyvstala otázka nutnosti obsazení celé soudní patnáctky. Potéba rychle sehnat velké množství kvalitních právníků, kteří si nezadali s bývalým režimem v bec, byl velký úkol. Prezident Havel se proto uchýlil k veřejnému výběrovému řízení, kdy v tisku byly uveřejněny inzeráty na tyto pozice. Dále pak prezidentskou Kanceláří byly osloveny právnícké fakulty, profesní komory a odborná pracoviště, aby navrhovala jména možných kandidátů.³⁰ K pohovoru bylo následně pozváno 24 osob, které splňovaly jak odborné, tak i Ústavou předepsané podmínky. Z pohovorů, které vedli kandidáti s komisí jmenovanou prezidentem Havlem, nebyly pořízeny záznamy, nicméně kandidáti byli postupně rozděleni do skupin: *vhodný*, *vhodný s výhradou* a *nevhodný*. U osob, které byly doporučeny s výhradami, šlo buď o pochyby ohledně jejich kvalifikace (*Jurka, Tihelka*) nebo osobnosti (*Pavlíček, Pelikánová, Práška*).³¹ Závěry komise byly předloženy prezidentovi republiky k posouzení, který z navržených osob následně vybral své kandidáty a pověřil budoucí ústavní soudce.

Formálně podobným způsobem se jevil i postup při výběru soudce prezidentem Klausem. I jeho Kancelář oslovila právnícké fakulty ohledně možných kandidátů a prezident ustavil poradní komisi pro právní otázky. Tato komise byla početnější než komise prezidenta Havla a vedle akademiků zahrnovala advokáty, soudce a poslance.³² Tato komise se nicméně sešla pouze několikrát a její agendu

³⁰ N. ME. EK, Tomáš. *Vojtěch Cepl*. Str. 120.

³¹ Ibid. Str. 123.

³² Konkrétně: V. Balaš, J. Bárta, J. Bureš, P. Greger, M. Kindl, J. Kříž, J. Kuba, K. Muzikář, V. Pavlíček, J. Pospíšil, J. Souček, J. Sváček, I. Telec, a M. Zámešková. Dostupné z: <http://www.hrad.cz/cs/pro-media/tiskove-zpravy/archiv/494.shtml>.

byly otázky spíše obecně právní. Návrhy soudce Ústavního soudu prezidentovi nepředkládala, ani je s ním nekonzultovala.³³ Kandidáty tedy prezident konzultoval jen na individuální úrovni se svými nejbližšími spolupracovníky a dalšími osobami. Jednou z těchto osob byl i předseda soudu Pavel Rychetský do doby, než se prezidentovi politicky znelíbil.³⁴ Právě i Pavel Rychetský zpřesnil komentoval poradní orgán Václava Klause, kdy hlavní devízou jeho členství prý bylo, „že chodí hrát tenis na stejné kurty, na kterých hraje pan prezident.“³⁵ Oproti výběru prezidentem Havlem³⁶ se prezident Klaus sám s navrženými osobami často nikdy nesetkal a nebylo výjimkou, že se s kandidáty nesetkal ani nikdo z jeho poradců.³⁷ Toto bylo kompenzováno výběrem osob, se kterými měl prezident vlastní dřívější zkušenosti.³⁸

Cestou mezi předchozími dvěma modely jde prezident Miloš Zeman. Ani on nevytvořil výběrovou komisi k selekci potenciálních kandidátů, nicméně sestavil okruh osob, se kterými své návrhy konzultuje nebo si je přímo nechává předkládat. Jedná se o zástupce různých státních orgánů a profesních komor. Prezident opakovaně přiznával těsnou spolupráci s předsedou Pavlem Rychetským nebo nejvyšším státním zástupcem Pavlem Zemanem.³⁹ Politickou přehlednost kandidátů prezident konzultuje s předsedou Senátu Milanem Štechem,⁴⁰ což je krok, jehož absenci vyčítali senátoři jak prezidentu Havlovi, tak ale i Klausovi. Ani prezident Zeman se se svými kandidáty přímě nešází a vychází z doporučení svého okolí a dřívější práce zamýšleného právníka. Až do extrému toto zachází například u soudce Radovana Suchánka, který přiznává, že o své nominaci se dozvěděl z televizního projevu prezidenta.⁴¹ Přesunutí agendy složení Ústavního soudu mezi prezidentovy priority je vítáno, neboť po resistenci ze strany prezidenta Klause, která vedla k personálnímu vyerpání soudu, je nutné obnovit diskusi o budoucnosti tohoto ústavního orgánu.

3.1.2 Jmenování soudce

Po vítězném tažení v Senátu se může jmenování samotné zdát jen formalitou. Nutné si je nicméně uvědomit, že prezident stále disponuje diskreční (ne)jmenování Senátem schválené osoby. V dosavadní historii České republiky k tomuto došlo pouze v případě bývalého soudce Ústavního soudu Pavla Matese. Ten obdržel v Poslanecké sněmovně při hlasování druhý nejvyšší počet hlasů, ale v důsledku mediálních útoků kvůli jeho předlistopadové literární a vdecké činnosti na funkci rezignoval a prezident jej nejmenoval.

Politický i materiální kapitál, který prezident do kandidátova schválení vložil, nicméně působí také jako určitá páka, která prezidenta podvodomě směřuje ke jmenování schválené osoby. Vzniká nicméně otázka, jaký by byl postup v případě, že by došlo mezi návrhem a jmenováním ke změně prezidenta. Tato situace v současné době hrozí na Slovensku, kdy Národní rada vybrala šest kandidátů

³³ Rozhovor s V. Pavlíkem.

³⁴ RYCHETSKÝ, Pavel a Tomáš NEMEK. *Diskrétní zóna*. Str. 223. Pavel Rychetský nicméně přiznává jen návržení soudce Krávy, a i to prakticky omylem.

³⁵ RYCHETSKÝ, Pavel a Tomáš NEMEK. *Diskrétní zóna*. Str. 219 – 223.

³⁶ Rozhovor s E. Wágnerovou.

³⁷ Rozhovor s V. Pavlíkem.

³⁸ Konkrétně se jednalo o členy poradního grémia prezidenta: V. Pavlíka, V. Balše, J. Sváka

³⁹ Projev prezidenta Miloše Zemana na 12. schůzi Senátu konané 21. 8. 2013. Dostupné z:

<http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=69558>.

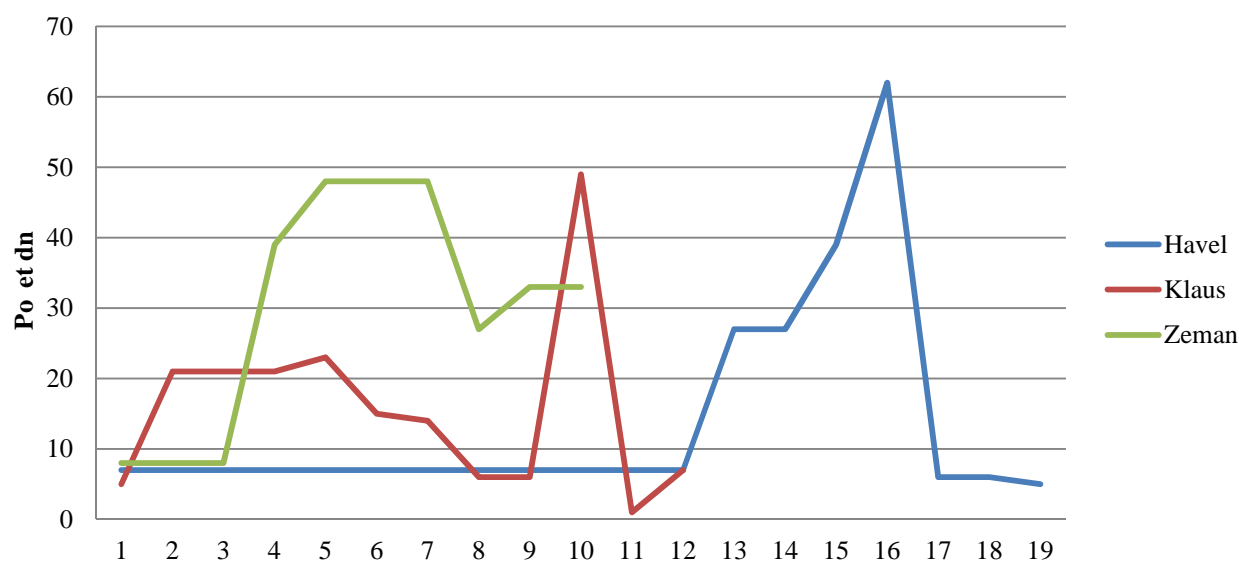
⁴⁰ T. Štech: Zemanovi kandidáti na ústavní soudce jsou renomovaní odborníci. 2013-02-18.

Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/215617-stech-zemanovi-kandidati-na-ustavni-soudce-jsou-renomovani-odbornici/>.

⁴¹ Rozhovor s R. Suchánkem.

a předložila je po prezidentských volbách ještě dosluhujícímu prezidentovi.⁴² Místa soudců se nicméně uvolní ještě deset dní před složením slibu prezidentem Andrejem Kiskou, takže prezident Gašparovič je možné přímě jmenovat nebo z nich pouze vybrat a samotný jmenovací akt přenechat svému nástupci. V linii institucionální kontinuity by byl budoucí prezident pravděpodobně povinen soudce jmenovat. Takové jednání by bylo nicméně krajně nestandardní. Do podobné situace by se nicméně mohl dostat i český prezident z důvodu praxe prezidenta Zemana vybírat kandidáty dlouho před uvolněním míst v Ústavním soudu.⁴³ V případě personální obmýny prezidentského postu by tak mohlo dojít ke sporu o povinnost, zda nástupce je vázán úmyslem navrhujícího prezidenta. Ve Spojených státech se možné přerušování personální kontinuity prezidentského úřadu stalo důvodem pro Senát k odmítnutí nominací ze strany končícího prezidenta.⁴⁴

Interval mezi obdržením souhlasu a jmenováním

Dalším aspektem na časování jmenování je vliv na aktuální spor řešený Ústavním soudem. Prodloužením nebo zkrácením doby mezi dáním souhlasu a jmenováním, potažmo složením slibu, prezident může ovlivnit názorovou většinu pléna soudu nebo jeho senát. Především v případě, že by soud projednával otázku spojenou se zájmem prezidenta, změna kvóry by mohla ovlivnit výsledek řízení. Prezident zároveň ovlivňuje složení senátů tím, že navrhuje konkrétní kandidáty na místa konkrétních soudců. O složení senátů sice rozhoduje plénum Ústavního soudu, nicméně v praxi jsou uvolňovaná místa obsazována novými příchodci a nedochází k přesunům mezi senáty. V obecné rovině to vede k možné nekonzistenci judikatury jednotlivých senátů, ale zároveň i k úlohovému obmýování jednotlivých postů prezidentem.⁴⁵ I pokud bychom předchozí závěry odmítli, pak trend⁴⁶ prodlužování časového období mezi schválením a jmenováním není pro soud dobrý. Větší nápad práce a vytížení soudních funkcionářů dosahujících do senátů, vede ke snížení kvality práce soudu.

⁴² BURÁK, M. Smer potešil Harabinu výberom kandidátov na ústavných sudcov. SME.SK. 2014-04-04. Dostupné z: <http://www.sme.sk/c/7160193/smer-potesil-harabina-vyberom-kandidatov-na-ustavných-sudcov.html>.

⁴³ Projednávání návrhu Tomáše Lichovníka jako nástupce Ivany Janáčkové, jejíž mandát končí 16. září, musí být podle § 6 ZÚS ukončeno nejpozději 5. června 2014.

⁴⁴ HOGUE, Henry B. Supreme Court Nominations Not Confirmed. Str. 7-8.

⁴⁵ Podle informací, které má autor k dispozici, se tento model bude s naplněním Zemanova soudu mnit.

⁴⁶ Prezident Havel v průměru jmenoval soudce 13,5 dne od souhlasu Parlamentu, Klaus 15,75 a prezident Zeman 32 dní od obdržení souhlasu.

3.2. Role Parlamentu

Jak bylo uvedeno výše, česká republika převzala americký model obsazování soudu ochrany ústavnosti, tedy souinnost prezidenta a horní komory Parlamentu. V tomto prostředí dochází k objektivizaci kvalit prezidentova výběru, ale zároveň i politizaci procesu, kdy politické strany zastoupené v Parlamentu se snaží zajistit soulad kandidátových názorů a vlastních politik. V našem prostředí funkci prezidentova partnera podle Ústavy vykonává Senát, nicméně do jeho ustavení v roce 1996 vykonávala tuto pravomoc Poslanecká sněmovna podle čl. 106 odst. 2. Ústavy.

3.2.1 Slyšení výbor

Žádost prezidenta o souhlas se jmenováním je adresována předsedovi Senátu, který ji postupuje organizačnímu výboru. Senátní tisk organizační výbor následně předkládá k projednání ústavní právnímu výboru, který je zároveň i výborem garančním. Druhý výbor, který návrh projednává, je výbor pro vzdělávání, vědu, kulturu, lidská práva a petice (dále jen výbor pro vzdělávání). Každý výbor si ze svého stádu určí zpravodaje, který má tisk na starost.

Cílem projednání kandidátů ve výborech je screening jejich názorů, osobnosti a schopností. Výbory mají pro senátní plénum zajistit odborné stanovisko, na jehož závažnosti se senátoři, kteří členy výboru nejsou, mohou spolehnout. Kandidátní výbor jim poskytuje výpis z rejstříku trestů, estetické prohlášení ohledně splnění zákonných náležitostí, životopis a případně lustrační osvědčení. Povinné není nutně dokládat výstupy z vlastní profesní činnosti nebo činnosti literární. Nedostatek to přináší především s ohlednutím zpět do USA, kde součástí materiálů je dobrozdání FBI, daňového úřadu, seznam všech soudních sporů, kterých se kandidát účastnil, rozsah pedagogické činnosti a obsah využívaných kurzů, i předměty, které kandidát měl za uplynulé dva roky a předměty předpokládané do budoucna.⁴⁷ Za zvážení stojí alespoň po americkém vzoru zavést požadavek předložení seznamu případů, u kterých kandidát předem ví, že by se musel vyloučit pro předpokladost.

Zasedání výborů jsou poměrně krátká i vzhledem k 60 denní lhůtě, kterou Senát k projednání má. Zpravidla se jedná o pár hodinové zasedání, kterého se vedle kandidáta účastňuje podle významu nominace zástupce legislativního odboru Kanceláře nebo samotný kancléř. Zasedání je zahájeno projevem kandidáta a zavedením nominace zástupcem Kanceláře, po němž následuje rozprava skládající se především z dotazování kandidáta na nejrůznější aspekty jeho osoby. Délku rozpravy určuje kontroverze kandidáta, ale i profesní složení výboru. V tomto ohledu panuje určitá skepse ohledně personálů senátorů, kdy v ústavní právní výboru dnes zasedají i senátoři s právníkem vzděláním⁴⁸ a ve výboru pro vzdělávání žádný. To je poměrně v kontrastu se vzpomínkami Antonína Procházky, který zažil krušné chvíle ve výboru už jen kvůli nekvalitně zpracovanému životopisu.⁴⁹ Významným aspektem jednání ve výboru nicméně zůstává kladení důkazů zpravidla proti kandidátovi, k jehož pokračování nebo zpochybnění kandidátových odpovědí dochází pak na plénu.⁵⁰ Obecně lze říci, že výbory příliš dobře neplní svou roli síla a senátoři jen velmi vzácně provádějí další vlastní šetření ohledně kandidátovy osoby nebo činnosti.⁵¹ Jan Kysela poznamenává, že pokud k takové činnosti dojde, tak se také jedná v tšinou o následek vnější iniciativy.⁵²

⁴⁷ ÍHA, Michal. Výbor soudce Nejvyššího soudu Spojených států II.

⁴⁸ Senátoři M. Antl, M. Malý a E. Wágnerová. Nutno také podotknout, že M. Antl je konzultován prezidentem ohledně výběru a tady nemusí být plně nestranný. Ústavnímu právu se soustavně věnuje pouze E. Wágnerová.

⁴⁹ PROCHÁZKA, Antonín. *V boji za ústavnost*. Str. 130.

⁵⁰ Např. stenozápis z 9. schůzky ze 4. funkčního období Senátu v případě Kláry Samkové-Veselé.

⁵¹ Vzácným případem může být senátor Pavel Janata v případě Kláry Samkové-Veselé.

⁵² KYSELA, Jan. *Reflexe zprávy o konstituování „druhého“ Ústavního soudu*. R. Str. 142.

Zajímavou otázkou je přípustnost některých pokládaných otázek. Jednou ze zvyklostí amerického procesu selekce soudců je minimální diskutabilita otázek směřujících k názoru kandidátů na konkrétní významné případy. Takové otázky sice senátorům mohou objasnit postoje navržené osoby, ale zároveň to může vést k ovlivnění budoucího soudce. Ten může své názory upravovat v prospěch senátů v tšiny, což následně vede ke zpochybnění jeho integrity. Na druhé straně dotazy na konkrétní případy a jejich znovuotevření ohrožují soudcovskou nezávislost a nestrannost k případu. Kandidát musí velmi pečlivě zvažovat i odmítnutí odpovědi, což ho může poškodit ještě více než odpověď samotná.⁵³ Zastáncem nepřipustnosti těchto otázek je V. Pavlík, který je považuje „za naprosto zhoubné a nepochopení úlohy ústavního soudce.“⁵⁴ Oproti tomu E. Wágnerová je v tomto směru jší a dává jší judikaturu považuje za otevřenou diskusi. Takovou je především judikatura týkající se přezkumu norem, kde názor potenciálního soudce je pro legislativní sbor vitální záležitostí. Souhlasí nicméně s nepřipustností dotazů na budoucí spory, které by mohly ovlivnit rozhodování soudce, nebo na případy ústavních stížností, kde ale pro konkrétnost stížností je takový dotaz téměř nedstavitelný.⁵⁵

V tajném hlasování se pak výbory vyjadřují k doporučení nebo nedoporučení kandidáta plénu. Může se také stát, že bude rovnost hlasů a tehdy výbor schválí usnesení o nepřijetí žádného stanoviska. Součástí usnesení je pravidelný návrh na tajné hlasování pléna, které je nicméně už tradicí.⁵⁶ Po projednání kandidáta se výbor vrací ke své pravidelné agendě.

3.2.2 Senátorské kluby

Zvyk, který se vyvinul během úřadu prezidenta Klause, jsou návštěvy kandidáta jednotlivých senátorských klubů. Senátoři, kteří nejsou členy odpovídajících výborů, tak mají jedinou šanci se s kandidátem osobně setkat a dozvědět se o něm více. Zároveň se jedná o neformální setkání, ze kterého není pořizován veřejně dostupný záznam, takže senátoři mohou řešit i citlivější otázky. Oblasti hovoru se převažují na osobní úrovni kandidátů, jejich minulost i osobní vlastnosti.⁵⁷ Eliška Wágnerová považuje za důvod osobnějších otázek i fakt, že v úvodním slovu kandidáti zpravidla sami za sebou vyprávějí svou historii.⁵⁸ Dalším důvodem může být i to, že část právních otázek je vyerpána na předchozím zasedání výborů. Důležité je zde zdůraznit separátnost setkání kandidáta s jednotlivými kluby, takže kandidát své odpovědi může upravovat postojům klubu, ve kterém se právě nachází.

3.2.3 Plénum

Vyvrcholením kandidátových a prezidentových snah získat senátní souhlas je hlasování na plenárním zasedání příslušné komory. Senát zde zároveň „plní svou minimální roli zamezit, aby mezi kandidáty nepřevažovali kandidáti úzce stranicky a politicky profilovaní“ a zajišťuje reprezentativnost jeho složení.⁵⁹ Jak bylo řečeno výše, Senát musí návrh projednat v 60 denní lhůt, jinak platí fikce souhlasu, takže oproti svému americkému předobrazu je obrácen o možnost nominaci zabít neprojednáním. To sice zefektivňuje celý proces a umožní rychlejší obnovu Ústavního soudu, ale na druhou stranu senátory obírá o poměrně významný politický nástroj.

⁵³ ÍHA, Michal. Výbor soudců Nejvyššího soudu Spojených států II.

⁵⁴ Rozhovor s V. Pavlíkem.

⁵⁵ Rozhovor s E. Wágnerovou.

⁵⁶ Oproti zvyku ve Spojených státech, kde do roku 1996 se o kandidátech hlasovalo veřejně.

⁵⁷ Rozhovory V. Pavlíkem, R. Suchánkem, E. Wágnerovou.

⁵⁸ Rozhovor E. Wágnerovou.

⁵⁹ KYSELA, Jan a Zdeněk KÜHN. Křesťanské ústavní soudy ze srovnávací perspektivy. Str. 10.

Projednávání žádosti prezidenta o souhlas se jmenováním je v zásadě vždy zahájeno procedurálním hlasováním podle § 50 odst. 2 jednacího řádu Senátu o pozvání kandidáta k rozpravě. Stalo se již zvykem, že návrh je bez větších problémů schválen a kandidát se může zúčastnit rozpravy. Další osobou, která se zasedání účastní, je prezident republiky. Ten na zasedání dochází podle významu, který přikládá svým nominacím – prezident Havel se zúčastnil v případě návržení E. Wágnerové, prezident Klaus se neúčastnil vůbec, naproti tomuž prezident Zeman je poměrně častým návštěvníkem horní komory.⁶⁰ Rozpravu otevírá projev prezidenta nebo jeho zástupce, po kterém následuje zpráva zpravodaje ústavního právního výboru a následně výboru pro vzdělávání. Zatímco prezident zpravidla uvádí své výhledy, zpravodajové většinou jen shrnou historii tisku, konstatují splnění zákonných předpokladů výkonu funkce a předloží doporučení výboru. Jen pokud je jejich názor výrazně pro nebo proti stanovisku výboru, připouští svůj pohled. Po stanoviscích výboru je dán prostor kandidátovi. Obsahově lze rozdělit projevy podle zaměření na kandidátovo pojetí Ústavního soudu nebo osobní obhajobu. Druhá možnost se vyskytuje především v případech kontroverznější minulosti navržené osoby. Po těchto vystoupeních následuje rozprava, ve které vystupují senátoři se svými stanovisky, otázkami a náměty. Poměrně důležité je zda se rozprava vede k jednotlivým kandidátům nebo k celému uskupení navržených osob. V minulosti byly používány obě metody,⁶¹ kdy ta druhá má vést k jistě míře zmatečnosti, protože senátoři se pak mohou vyjadřovat k různým kandidátům naopak. Právě v plenární rozpravě dochází k posledním útokům proti kandidátovi, kdy senátoři na poslední chvíli představují důkazy, které získali. Dochází zde také k rozšíření výborových diskuzí, kdy senátoři chtějí zvrátit výsledek svého před hlasování ve výboru.⁶² V případech znovunavržení bývalého ústavního soudce senátoři často požadují doplnění stanovisek kandidáta k různým případům a obecně se dá říci, že jeho pozice je ztížena.

Senátoři si nově určí, zda budou o návrzích hlasovat veřejně nebo tajně. Tato procesní otázka byla probírána během návrhu Z. Koudelky a J. Sváčka, a došlo se k obligatornosti hlasování o zprávu hlasování. Zatím neporušenou tradicí Senátu je hlasování tajně. Hlasování organizuje volební komise a senátoři označí lístek křížkem pro nesouhlas nebo kolečkem pro souhlas s navrženým kandidátem. Zpravidla po pět hodinovém přerušení jednání je vyhlášen předsedou volebního výboru výsledek hlasování. Jan Kysela i samotní kandidáti si ohledně pléna stěžují na absenci zprávné vazby a kritiky kandidáta, která se zpravidla projeví až pouze negativním hlasováním.⁶³

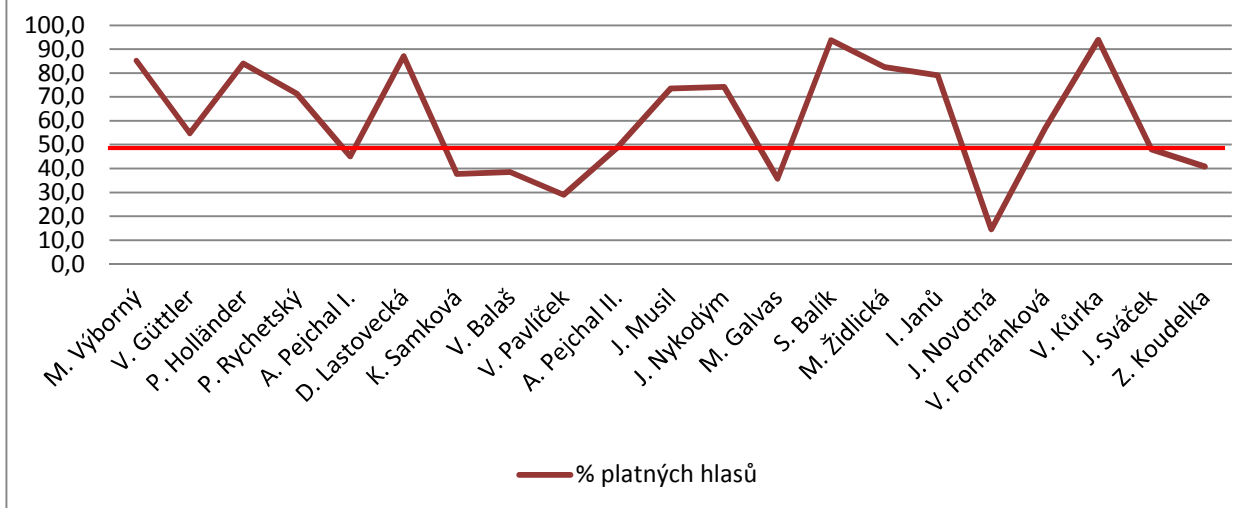
⁶⁰ Prezident Zeman se zatím s výjimkou návrhu R. Suchánka zúčastnil všech zasedání ohledně udělení souhlasu se jmenováním jím navržených soudců.

⁶¹ Srovnání například stenozáznam 9. schůze 4. funkčního období Senátu (K. Samková-Veselá) a 8. schůze v 9. funkčním období (M. Tomková).

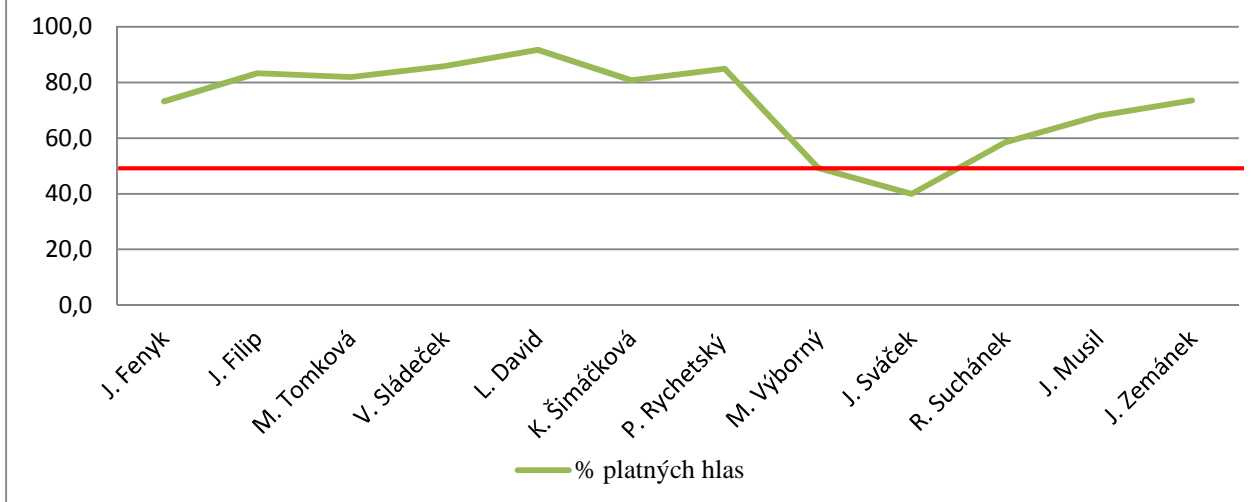
⁶² Například vystoupení senátora M. Škalouda na obhajobu J. Výborného na 11. schůzi v 9. funkčním období Senátu.

⁶³ KYSELA, Jan a Zdeněk KÜHN. Křečce ústavních soudců ze srovnávací perspektivy. Str. 9.

Kandidáti V. Klause

Kandidáti M. Zemana

Samostatnou kapitolou je vztah Senátu ke znovunavrženým kandidátům. Již byla zmíněna možnost interpelace ve vztahu k rozhodování znovunavržených soudců, nicméně probíhala i velká diskuze nad znovunavržením neúspěšných kandidátů. Jednalo o dvojí návrh prezidenta Klause na jmenování Aleše Pejchala a návrh prezidenta Zemana již jednou odmítnutého Jana Sváčka. V prvním případě prezident Klaus navrhl A. Pejchala v rozmezí dvou měsíců, což vyvolalo nevoli senátorů. Během druhého návrhu sice získal oproti první volbě pozitivní stanovisko výboru pro vodu, ale ztratil podporu ústavního právního výboru. Jak můžeme vidět, prezident znovu předložil návrh, aby získal podporu dojednaní politické a jiné podpory, což se mu i stalo podporou ústavní advokátní komory a Notářské komory, ale zároveň riskuje rozhořčením si Senátu. Bez změny situace samozřejmě není důvod, aby Senát změnil své stanovisko a naopak, pokud by tak činil, zpochybnil by svou vážnost. Slovy senátorky Domšové: „...*Dr. Pejchal však Senát předvedl, že má sílu nepodléhat. Domnívám se, že právě Senát by neměl tak rychle změnit své rozhodnutí.*“⁶⁴

Druhým případem byl J. Sváček, kterého Senát odmítl na jaře 2002. Nově zvolený prezident využil svého práva a J. Sváčka volbami obměněnému Senátu znovu navrhl. Narazil zde nicméně

⁶⁴ Senátka V. Domšová na 10. schůzi Senátu ve 4. funkčním období.

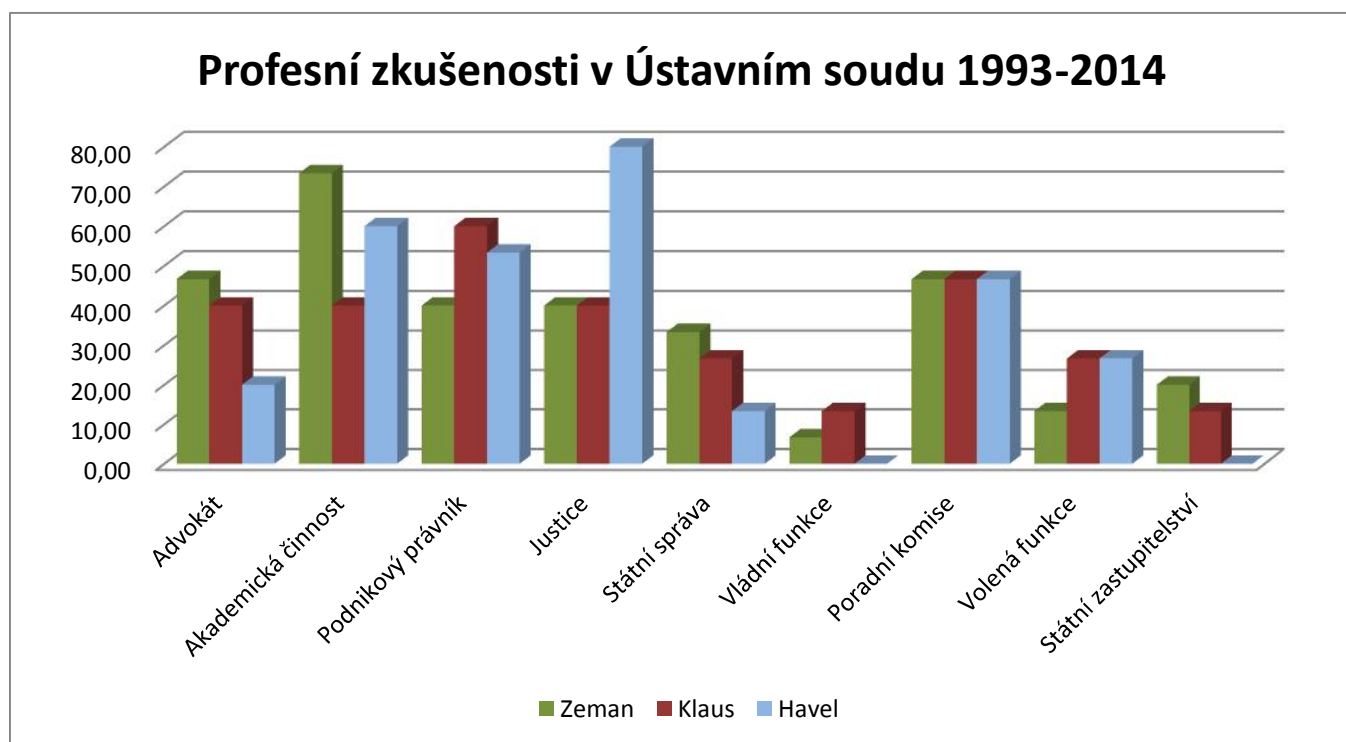
na precedent daný Alešem Pejchalem, a Senát se především ústy J. Diensbiera⁶⁵ přihlásil k institucionální kontinuitě a soudce Sváčka odmítl.

3.3 Profil kandidáta

Pro dobré fungování Ústavního soudu je třeba, aby byl složen z osobností, které mají co nejširší znalostní, profesní, sociální i politicko-filosofický rádius. Jen tím způsobem je možné vytvořit soud, který bude objektivně a spravedlivě posuzovat každý individuální případ. V českém prostředí kompozice soudu leží plně na bedrech prezidenta republiky, protože Senát ke kandidátům postupuje výrazně ad hoc a nezohledňuje celkovou kompozici soudu. To je mimo jiné dáno i nedostatečným screeningem kandidátů a nízké míry odborné způsobilosti senátních výborů a Senátu obecně.

3.3.1 Profesní minulost

Univerzálnost využití právníckého vzdělání v nejrozličnějších oblastech lidské činnosti vede k velmi široké paletě i právníckých povolání. Každé povolání nicméně s sebou nese určité rysy, které pronikají do právníkovy myšlenky a ovlivňují jeho rozhodování. Z tohoto důvodu je nutné stejnou paletu zachovat i v profesním složení Ústavního soudu. Oproti tradici Spojených států, kde dnes v drtivé většině zasedají bývalí federální soudci nižších instancí,⁶⁶ ve středoevropském prostředí jsou dominantní spíše akademici.⁶⁷

⁶⁵ Zeman navrhl do funkce ústavního soudce Sváčka, s ním neuspěl už Klaus. *IDNES.cz* [online]. 2013-07-12 [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/zeman-navrhl-na-ustavni-soud-svacka-d6s-domaci.aspx?c=A130712_151044_domaci_hv.

⁶⁶ SMELCER, Susan N. *Supreme Court Justices*. Str. 18.

⁶⁷ KYSELA, Jan a Zdeněk KÜHN. *Kreace ústavních soudů ze srovnávací perspektivy*. Str. 13.

Z výše uvedeného grafu můžeme vidět trend v opozičním posilování akademické sféry, která byla prezidentem Klausem upozaděna. Toto upozadění způsobilo jednak apel na větší kontakt s praxí a oproti Havlovi soudu širší zastoupení dalších povolání. To na druhou stranu vedlo ke snížení zastoupení soudců obecných soudů a jejich nahrazení zástupci advokacie. Zastoupení osob s advokátní zkušeností i nadále roste, nicméně mezi kandidáty prezidenta Zemana se jedná spíše o eklektiky (*David, Šimáková, Zemánek*) než o osoby se advokacii vnující primárně (*Balík, Nykodým*). Dalším trendem je posilování zastoupení zkušeností ze státní správy, kde dominují povolání spjatá s přípravou legislativy (*Filip, Tomková, Suchánek*). Na ústupu jsou naopak politické nominace bývalých ministrů, poslanců, senátorů nebo zastupitelů na lokálních úrovních. Zatímco prezident Klaus navrhl i osoby se zkušeností z politiky (*Výborný, Rychetský, Jan, Lastovecká*), prezident Zeman navrhl jen předsedu Rychetského. Dalo by se asi ještě uvažovat o Radovanu Sucháňkovi, který se ale o poslanecký post ucházel neúspěšně. S generální obměnou na Ústavním soudu také ubývá podnikových právníků, kterémužto povolání se v nově valná část budoucích soudců před rokem 1989.

Nutnost vyváženosti soudu podtrhávají stereotypy, které ohledně jednotlivých profesí kolují. Jak již bylo řečeno, akademikům je často vytýkána odtrženost od praxe,⁶⁹ což také velmi často ve svých projevech kandidáti vyvrací. Naopak pozitivem je vedle hlubokých znalostí v daném oboru i schopnost diskuze,⁷⁰ která ostatním profesím nemusí být vždy vlastní.

Oproti Německu v českém Ústavním soudu neexistují kvóty na zastoupení soudců. Josef Blahož nicméně apeluje na větší personální propojení nejvyšších soudů a Ústavního soudu pro harmonizaci práce v otázce ústavních stížností.⁷¹ Soudci obecných soudů lépe chápou fungování obecné justice, její postupy a myšlení, takže zabrání možnému opakování *kompetenčních válek soudů*. Kritikou justice z doby ne příliš vzdálené byl její formalistický přístup k výkladu zákona, kde Ústavní soud hraje roli poslední tuzemské ochrany občana před nepřijatým formalismem.⁷² Pokud by se nicméně takový zvyk přenesl i na před Ústavního soudu, pak by došlo k pojetí smyslu jeho existence.

Asi nediskutovanějším právnickým povoláním je advokacie. Zde se dostáváme mimo pouze akademické diskuze, nebo specifičnosti této profese si všímají samotní senátoři. Kritizována je především snaha advokátů ohýbat zákony takovým způsobem, aby vyhovovaly klientovi. Dobře to vystihl senátor Mejstřík, když řekl: „*Nicméně bych zde chtěl říci, že to, co je znakem profesionální zdatnosti u advokáta, má být zhoubným u soudce. Osobně se domnívám, že ohýbání zákonů, práva tak, jak mi vyhovuje, respektive jak vyhovuje mému klientovi, který mi platí, je velkou devizou*

⁶⁸ Složení soudů v tomto grafu: **Havl v:** Brožová, Cepl, Güttler, Čermák, Holländer, Holeček, Jurka, Kessler, Klokočka, Paul, Procházka, Ševčík, Zarembová, Varvařovský, Malenovský; **Klaus v:** Výborný, Güttler, Holländer, Rychetský, Lastovecká, Musil, Nykodým, Balík, Židlická, Jan, Formánková, Kráča, Wágnerová, Duchoň, Mucha; **Zeman v:** Fenyk, Filip, Tomková, Sládeček, David, Šimáková, Rychetský, Suchánek, Musil, Zemánek, Balík, Židlická, Jan, Formánková, Kráča

⁶⁹ „...je škvr, máme-li v Ústavním soudu akademiky, profesory, pedagogy, ale na druhé straně není dopad, dotyk se všedním soudcovským životem je nula, co tam stále chybí.“ Projev prezidenta Zemana na 17. schůzi Senátu v 9. funkčním období.

⁷⁰ Projev J. Zemánka na 17. schůzi Senátu v 9. funkčním období.

⁷¹ BLAHOŽ, Josef. *Soudní kontrola ústavnosti: srovnávací pohled*. Str. 446.

⁷² Projev prezidenta Havla na 15. schůzi 3. funkčního období Senátu dne 14. 3. 2002 k návrhu E. Wágnerové.

advokáta a znakem jeho profesionality, ale u soudce to má být, jak už jsem řekl, velmi zhoubné.”⁷³ Výzvy k oddělování osoby advokáta od případů, které zastupuje, jsou v Senátu také poměrně málo.

Problematické jsou prezidentské návrhy osob spjatých s vrcholnou politikou. V jejich případě vždy došlo na diskuzi ohledně odbornosti a nezávislosti kandidátů, která by mohla být zpochybněna. Ve spojitosti s aktivními politiky v Česku panuje skepse v otázce jejich nezávislosti a osobní integrity, která stojí přímo v kontrastu s americkým vzorem. Spolu s modelem totiž nebyly převzaty zvyklosti *zdvořilosti*, které liberovaly osoby zvláště zasloužilé (prezidenta, ministry, poslance a senátory) od povinnosti například slyšení ve výboru pro justici.⁷⁴ Bylo presumováno, že tyto osoby se ve svých postech osvědčily a nebylo by účtivé, kdyby se k nim Senát stavěl jako k lidem neznámým. Naopak dříve politicky aktivní soudci mohou do soudu vnést zkušenosti z přípravy legislativy a znalost politických procesů, které profesionálním soudcům a advokátům může chybět. Samozřejmě ale není možné, aby byl soud transformován na pouhou baštu politiků, kteří se zde „zakopávají“ než se změní voličské preference v jejich prospěch.

3.3.2 Politická afilace

Ve svém článku Z. Štín píše, že oproti jiným veřejným funkcím, souhlas se jmenováním soudců nemůže být podmínkou koaličních a stranických dohod nebo handlů, nebo by to bylo v rozporu se zásadou nestrannosti soudců, a že tato praxe je všeobecně přijímána.⁷⁵ Proti tomuto názoru se nicméně postavila Eliška Wágnerová, která poukazuje na směřování vlivu politiků na jmenovací proces a na procesy v Ústavním soudu. Jakkoli má být kupování hlasů a podpory morálně odsouzené, demokratický proces při výběru vykládá Ústava vede k posílení legitimity jejich snah. Wágnerová upozorňuje především na fakt, že soudy vznikající z procesů se zapojením opozice jsou obecně více přijímány než soudy, které vznikají podle aktuální politické většiny, a které jsou k většině také servilnější (Japonsko).⁷⁶

Politické vlivy jsou vnímatelné i v českém prostředí, kde pokud nebyl budoucí soudce členem strany, tak alespoň v Havlově soudu zasedalo několik soudců se zjevnou afilací k určitým politickým stranám. Zapojení stran do výběru reflektuje citát Marka Bendy: „*Prezident si přál Vladimíra Klokočku, my (KDS) jsme chtěli Antonína Procházku, ODS Zdeňka Kesslera, ODA Vojtěcha Ceplu.*“⁷⁷ Vojtěch Güttler byl dále členem KAN, Vlastimil Ševčík Obanského hnutí, Ivana Janíčkem SL a Eliška Wágnerová ODA. Jan Kysela nicméně k tomuto poznamenává, že politické strany doby vzniku republiky byly spíše občanské než politický náboj.⁷⁸ Zdeněk Kühn si dále všimá delšího rozdílu mezi Havlovým a Klausovým Ústavním soudem, kterým byla většinou pravicovost doplněna delším antikomunismem prvního zmiňovaného. Klaus v soud byl v tomto ohledu vyváženější, což mělo ale za následek v této názorový rozkol v mnoha otázkách.⁷⁹ Členství v politické straně během výkonu soudcovského úřadu je zapovězeno zákonem.

Dalším aspektem politické afilace je zkoumání aktivit potenciálních soudců před rokem 1989. Hlavně v Havlově soudu byl tento problém poměrně různý, nebo předlistopadový režim byl stále v první paměti. Na svou činnost doplatilo relativně velké množství kandidátů, kteří nebyli

⁷³ Projev senátora Mejstříka na 10. schůzi 4. funkčního období Senátu dne 10. 9. 2003.

⁷⁴ ÍHA, Michal. Výběr soudců Nejvyššího soudu Spojených států II.

⁷⁵ ŠTÍN, Zbyněk. Jmenovací a povolení oprávnění prezidenta podle Ústavy (část 1). Str. 8.

⁷⁶ WÁGNEROVÁ, Eliška. Vliv parlamentu, vlády a politických stran na výběr ústavních soudců. Str. 278.

⁷⁷ NEMEJK, Tomáš. *Vojtěch Cepl*. Str. 124.

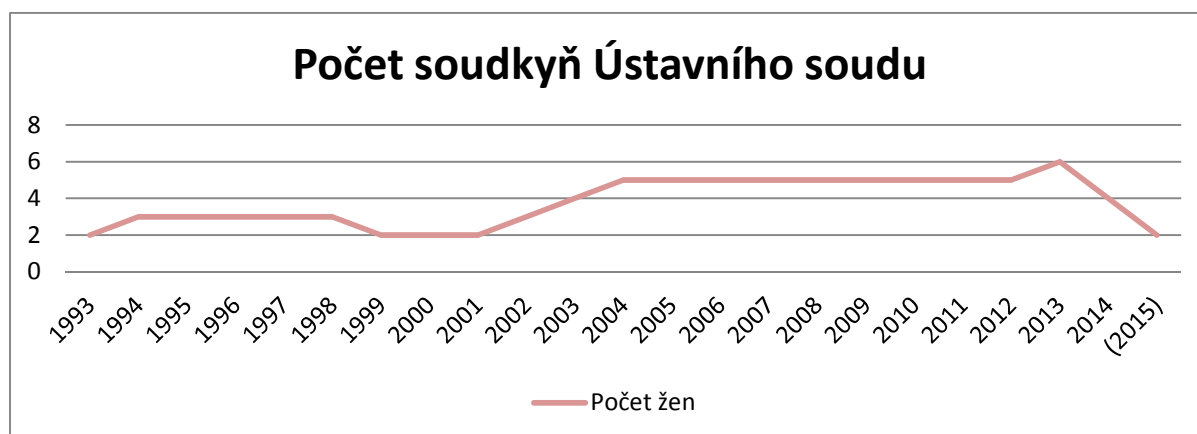
⁷⁸ KYSELA, Jan. Reflexe zprůsobu konstituování „druhého“ Ústavního soudu. R. Str. 142, poznámka pod čarou 13.

⁷⁹ KÜHN, Zdeněk. Ústavní soud České republiky: Proměny instituce v průběhu dvou desetiletí. Str. 254.

Parlamentem schválení. Výše byl vzpomínán případ Pavla Matese, ale další osobou, která měla být Irena Pelikánová. Ta byla historicky jediným kandidátem Václava Havla, který byl odmítnut. Důvodem bylo její manželství s Dragutinem Pelikánem, na které poukázala poslankyně Marvanová. Toto spojení jí natolik poškodilo, že jako jediná nebyla schválena.⁸⁰ Obvinění ze spolupráce se také ale stalo silnou politickou zbraní, kdy na příklad poslanec Vítek se pokusil tímto nařčením zdiskreditovat Vojtěcha Cepla. Až v březnu první odtažením spis StB tato obvinění rozešla. Ve výsledku se tedy jedinými soudci - ex tunc KS stali Pavel Holländer (vystoupil 1989), Pavel Rychetský (vystoupil 1969) a František Ducho (vystoupil 1969).

3.3.3 Sociální zakotvení

Aby soud mohl fungovat tak jak má, tak je nutné, aby zároveň odrážel i složení společnosti. V českém prostředí nemusíme oproti Spojeným státům uvažovat o speciálních *menšinových kleslech*⁸¹ podle rasy, regionu nebo náboženství, nicméně stále existují skupiny, jejichž zastoupení je vhodné. Cílené vytváření prostoru pro ženy přiznávají i členové výběrové komise prezidenta Havla.⁸² Skutečně tak vzniklo „ženské“ kleslo místopředsedy Ústavního soudu, kde se postupně vystřídala Iva Brožová, Eliška Wágnerová a dnes Milada Tomková. Počet soudkyň se pohyboval okolo tří, kdy nejvíce jich bylo v soudu prezidenta Klause. V současné době s odchodem soudkyň Formánkové a Janové se nicméně tento počet propadne pouze na dvě soudkyně, což při plném obsazeném soudu znamená vyvolávat minimálně pozvednuté obě. Dá se nicméně očekávat, že prezident Zeman doplní soud o soudce ženského pohlaví v roce 2015.

Dalším aspektem, který může rozhodování soudu ovlivnit, je jeho věkové složení. Zde roli nehrají jen získané zkušenosti, ale i praktické znalosti nových právních doktrín a legislativy, a doba, kterou soudce strávil na Ústavním soudu mimo běžnou praxi. Můžeme vidět dva protichůdné modely, kdy prezident Havel a Zeman preferují různorodost, zatímco prezident Klaus jmenoval věkově homogenní uskupení. Mezi soudci prezidenta Havla patřila na jedné straně Iva Brožová, která nastoupila ve věku 42 let, a Vladimír Paul, kterému bylo při jmenování 69 let. Podobný rozptyl vykazuje i soud Miloše Zemana – nejmladším soudcem je jedenatřicetiletý Radovan Suchánek oproti dvaasedmdesátiletému Janu Musilovi. V věkovém rozptylu mezi nejstarším soudcem Klausova soudu Vojenem Güttlerem (70) a nejmladším Stanislavem Balíkem (47), je srovnatelný, nicméně u ostatních soudců již není tak velký (11 let Musil-Židlická). Za následek to může pomoci rychlé stárnutí soudu,

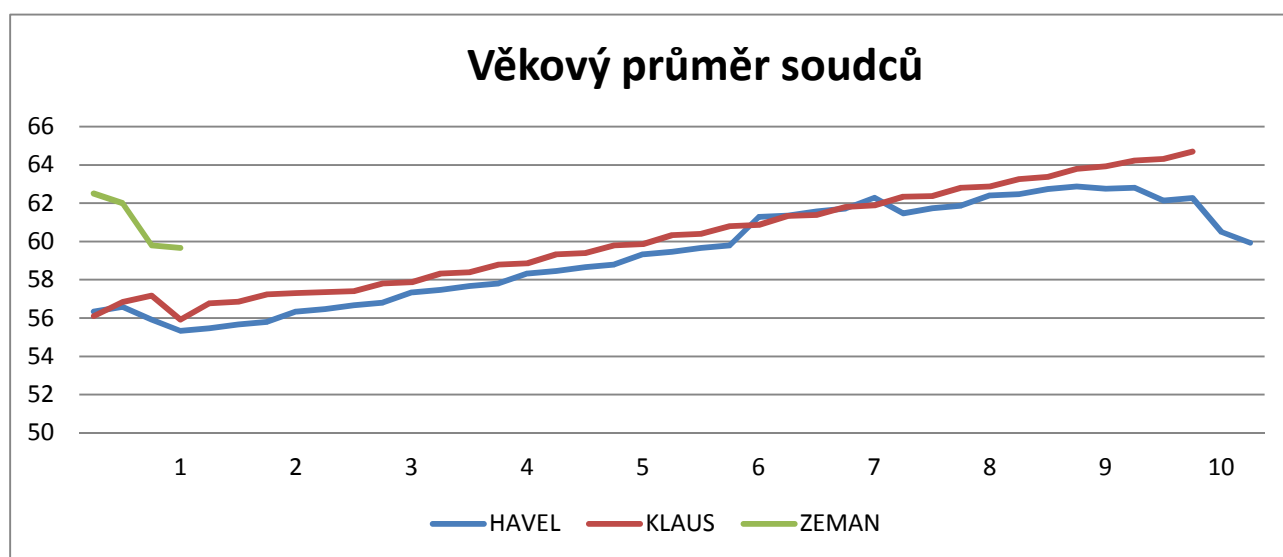
⁸⁰ NME EK, Tomáš. *Vojtěch Cepl*. Str. 124-125.

⁸¹ ÍHA, Michal. Výběr soudců Nejvyššího soudu Spojených států I.

⁸² NME EK, Tomáš. *Vojtěch Cepl*. Str. 124.

kteřé díky nedobrým vztah m se Senátem nebylo zmír ováno obm nou mladšími soudci. Naopak od Zemanova soudu se dá o ekávat jeho pr b žná p irozená obm na, kteřá jen napom že možná historicky nejnížšímu pr m rnému v ku soudu.

Už v minulosti byly návrhy na zm nu Ústavy v prosp ch omezení délky funk ního období soudc do v ku 70 let, jako je tomu u soudc obecných soudc .⁸³ K rezignaci koleg za ú elem omlazení soudu vyzval i soudce Varva ovský, proti emuž se ale postavili zejména starší ústavní soudci. Ti se obávali hlavn existen ních dopad takového kroku.⁸⁴ Problém by dán nedostate ným sociálním zajišt ním bývalých soudc , kte í v prvním období soudu byli navíc z ásti bývalí politi tí v zni a osoby jinak perzekuované. Otázka zajišt ní soudc po skon ení jejich ú adu není uspokojiv vy ešena dodnes.

85

4. Záv r

V úvodu práce byla položena otázka, zda je co do obsazování Ústavní soud t etí komorou Parlamentu. Jak bylo v práci popsáno, proces v žádném p ípad nep ipomíná volbu poslanc nebo senátor , nýbrž se jedná o kvalifika n náro njší proces, kde se snoubí právo a politika. Oproti dob d ív jší m žeme vid t snahu prezidenta o popularizaci této otázky a za azení tématu Ústavního soudu mezi priority. Ve svém výb ru sice nedosahuje míry transparentnosti, jako tomu bylo za prezidenta Havla, nicmén v tší úsp šnost p i prosazování kandidát potvrzuje tezi úm ry konzultací a úsp šnosti návrh .

Dalším trendem, který p inesl prezident Zeman je oprošt ní soudu od politicky aktivních osobností, což ale nemusí být jednozna n pozitivní jev. Dále prezident precizn ji pracuje s asovými lh tami. Tím je myšleno na jedné stran zajišt ní kontinuálního obm ování soudu kandidáty, kte í získají souhlas Senátu ješt p ed uvoln ním místa v soudu, a jednak prodloužení doby mezi daným

⁸³ R. Vládní návrh novely Ústavy z roku 2000, Sn movní tisk . 541. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=3&T=541>.

⁸⁴ PROCHÁZKA, Antonín. *V boji za ústavnost*. Str. 188-189.

⁸⁵ Složení soud : Havl v soud: konstelace v dob 2. kvartál 1993 – 2. kvartál 2003; Klaus v soud: 3. kvartál 2003 – 1. kvartál 2013; Zeman v soud: 2. kvartál 2013 – 2. kvartál 2014.

souhlasem a jmenováním. Nově navrhované osobnosti jsou také méně kontroverzní a mají rozsáhlé zkušenosti z různých oblastí práva a ze zahraničí.

V českém prostředí nicméně stále chybí důkladnější screening kandidátů, který by byl organizovaný a už žurnalistickou nebo odbornou základnou. Speciálně se snižující se odborností výbor bude mít význam potěby takového mechanismu. V úvahu by přicházelo například zapojení profesních komor a právnických fakult, které by k navrženým kandidátům mohly podávat svá stanoviska. Nutno by se ale muselo jednat o kritický přístup a nikoli o snahu podpořit kandidáty spjaté s danou komorou či univerzitou. Bez kvalitních podkladů se totiž Senát bude postupně propadat do podřízeného postavení vůči prezidentovi a výboru strážců ústavnosti se promění na čistě stranické bojové nevhodné instituce Ústavního soudu.

5. Použitá literatura a další zdroje

BELL, John, Sophie BOYRON a Simon WHITTAKER. *Principles of French law*. 2nd ed. New York, 2008, lxxv, 543 p. ISBN 978-019-9541-393.

BLAHOŽ, Josef. Soudní kontrola ústavnosti: srovnávací pohled. Vyd. 1. Praha: Codex, 2001. ISBN 80-863-9509-X.

BLAHOŽ, Josef, Vladimír BALAŠ a Karel KLÍMA. *Srovnávací ústavní právo*. 3., přeprac. a dopl. vyd. Praha: ASPI, 511 s. ISBN 978-807-3573-126.

FILIP, Jan, Vojtěch ŠÍMÍEK a Pavel HOLLÄNDER. *Zákon o Ústavním soudu: komentář*. 2. přeprac. a rozš. vyd. Praha: C.H. Beck, 2007, xxxiii, 896 s. ISBN 978-807-1795-995.

GONZÁLEZ, José Julián Álvarez. *Another Look at "The Discretionary Constitution"*. 1982, 33-62. Dostupné z: http://www.law.yale.edu/documents/pdf/Gonzalez_Another_look_at_the_discretionary_Constitution.pdf.

HENDRYCH, Dušan, a kol. *Právní slovník*, Praha 2009

HOGUE, Henry B. *Supreme Court Nominations Not Confirmed, 1789-2007*. Congressional Research Service. 2008. Dostupné z: <http://www.fas.org/sgp/crs/misc/RL31171.pdf>.

HOLLÄNDER, Pavel. Personální práh státního orgánu. In: *Pocta Františku Šamalíkovi k 80. narozeninám*. Praha: ASPI, 2003, s. 65-74. ISBN 8086395820.

CHMEL, Jan. *Politika na Ústavním soudu?: Vliv politického prostředí na hlasování soudců „druhého“ Ústavního soudu*. Praha, 2013. Dostupné z: <http://svoc.prf.cuni.cz/sources/6/20/297.pdf>. SVO. Právnická fakulta UK. Vedoucí práce Jan Wintr.

KOUDELKA, Zdeněk. Válka soudů aneb důlba moci v soudnictví. *Politologický časopis*. Brno: Nadace Mezinárodního politologického ústavu, 1998, . 1, s. 71-74. Dostupné z: <http://www.politologickyasopis.cz/userfiles/file/1998/1/1998-1-7-Koudelka-V%20E%20%80%A0lka%20soud%20C%96%20aneb%20d%20lba%20moci%20v%20soudnictv%C2%B0.pdf>.

KÜHN, Zdeněk. Ústavní soud České republiky: Proměny instituce v průběhu dvou desetiletí. In: GERLOCH, Aleš a Jan KYSELA. *20 let Ústavy České republiky: ohlédnutí zpět a pohled vpřed*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Benk, 2013. ISBN 9788073804480.

KYSELA, Jan a Zdeněk KÜHN. Křesťanství ústavních soudců ze srovnávací perspektivy. *časopis pro právní vědu a praxi*. 2003, XI, . 1, s. 1-17. Dostupné z: <http://www.law.muni.cz/dokumenty/1900>.

KYSELA, Jan. Reflexe způsobu konstituování „druhého“ Ústavního soudu ČR. In: *Důlba soudní moci v České republice*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita. Mezinárodní politologický ústav, 2004, s. 134-147. Sborníky, Sv. . 19. ISBN 8021033185.

KYSELA, Jan. Senát Parlamentu České republiky v historickém a mezinárodním kontextu. *Příspěvek ke studiu dvoukomorových soustav*. Brno, 2000, 193 s. Dostupné z: http://www.senat.cz/informace/z_historie/studie/sbornik/disertace.php?ke_dni=9.2.2014&O=9.

NEMEŠEK, Tomáš. *Vojtěch Cепl: život právníka ve 20. století*. Praha: Leges, 2010, 165 s. ISBN 978-808-7212-585.

PROCHÁZKA, Antonín. *V boji za ústavnost: ze vzpomínek bývalého ústavního soudce*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2008, 214 s. ISBN 978-807-3251-482.

ROELLECKE. *Das Ansehen des Bundesverfassungsgerichts und die Verfassung* In: ŠÍMÍ EK, Vojt ch. Ústavní stížnost. 3. aktualiz. a p eprac. vyd. Linde, 2005, 359 s. ISBN 80-720-1569-9.

RUTKUS, Denis Steven. *Supreme Court Appointment Process: Roles of the President, Judiciary Committee, and Senate*. Congressional Research Service. 2010. Dostupné z: <http://www.fas.org/sgp/crs/misc/RL31989.pdf>.

RYCHETSKÝ, Pavel a Tomáš N ME EK. *Diskrétní zóna*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2012, 278 s., [8] s. obr. p íl. ISBN 978-807-4293-009.

ÍHA, Michal. Výb r soudc Nejvyššího soudu Spojených stát I.: Role prezidenta. *asopis Vše hrd* [online]. 2014, 29. 1. 2014. ISSN 1801-3678. Dostupné z: <http://casopis.vsehrd.cz/2014/01/vyber-soudcu-nejvyššího-soudu-spojených-státu-i-cast-role-prezidenta/>.

ÍHA, Michal. Výb r soudc Nejvyššího soudu Spojených stát II.: Role Výboru pro soudnictví. *asopis Vše hrd* [online]. 2014, 2. 2. 2014. ISSN 1801-3678. Dostupné z: <http://casopis.vsehrd.cz/2014/02/vyber-soudcu-nejvyššího-soudu-spojených-státu-ii-cast-role-vyboru-pro-soudnictví/>.

SLÁDE EK, Vladimír, Vladimír MIKULE a Jind iška SYLLOVÁ. *Ústava eské republiky: komentá* . Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2007. ISBN 80-717-9869-X.

SLÁDE EK, Vladimír. *Ústavní soudnictví*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 1999. ISBN 80-717-9289-6

SMELCER, Susan N. *Supreme Court Justices: Demographic Characteristics, Professional Experience, and Legal Education, 1789-2010*. Congressional Research Service, 2010, 1-36. Dostupné z: <http://www.fas.org/sgp/crs/misc/R40802.pdf>.

ŠÍN, Zbyn k. Jmenovací a pov ovací oprávn ní prezidenta podle Ústavy (ást 1.). *Právní rádce*. Praha: Economia a.s., 1995, . 3.

VOLCANSEK, Mary L. Appointing judges the European way. *Fordham Urban Law Journal*. New York: Fordham University School of Law, 2007, . 34, s. 363-385. Dostupné z: <http://law2.fordham.edu/publications/articles/400flspub8524.pdf>.

WÁGNEROVÁ, Eliška. Vliv parlament , vlád a politických stran na výb r ústavních soudc . *Právní rozhledy: asopis pro všechna právní odv tví*. Praha: C. H. Beck, 1995, . 7.

Zeman navrhl do funkce ústavního soudce Svá ka, s ním neusp l už Klaus. *IDNES.cz* [online]. 2013-07-12 [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: Zeman navrhl do funkce ústavního soudce Svá ka, s ním neusp l už Klaus Zdroj: http://zpravy.idnes.cz/zeman-navrhl-na-ustavni-soud-svacka-d6s-/domaci.aspx?c=A130712_151044_domaci_hv.

Další zdroje:

Stenozáznaky ze zasedání Poslanecké sn movny a Senátu Parlamentu eské republiky

Stránky Ústavního soudu eské republiky www.usoud.cz

Stránky Kancelá e Prezidenta eské republiky www.hrad.cz

Texty ústav www.constituteproject.org

Rozhovor s Radovaném Suchánkem, ústavním soudcem (2. 4. 2014)

Rozhovor s Václavem Pavlí kem, kandidátem na ústavního soudce (3. 4. 2014)

Rozhovor s Eliškou Wágnerovou, senátorkou a bývalou ústavní soudkyní (10. 4. 2014)

Rozhovor s Ji ím Zemánkem, ústavním soudcem (14. 4. 2014)

Rozhovor s Jaromírem Jermá em, p edsedou senátního výboru (14. 4. 2014)